

坐禪和讚

בשבת ישיבת הזון / הקוֹאִין אֶקָאקוֹ

מיפנית: איתן בולוקן

Source: Hakuin Ekaku, "Zazen-Wasan", in *Rinzaishū Gongyō Seiten 1* (Tokyo: Young Rinzai Monks Association, Zen Bunka Kenkyūjō, 1995), 23.

במקור, כל היצורים הם בודהה¹
כמו מים וקרח: בנפרד ממים לא יתכן קרח²
בנפרד מהיצורים לא יתכן בודהה³
היצורים אינם יודעים את שקרוב⁴
ולכן מחפשים לשווא במרחק⁵
כמו זועקים מצמא בעודם עמוק במים⁶
הם אינם שונים מילדיו של שליט רם מעלה⁷
אך מאבדים דרכם במחוזות נחשלים⁸
הסיבות וההשפעות המתהוות בסחרור ששת העולמות⁹
מקיימות את נתיב החשוך של השרוי בתעתוע¹⁰
פוסעים כך, מחשכה אל חשכה¹¹
מתי יחלצו מלידה ומוות?¹²

את תרגול ישיבת הזון הנהוג במהאיאנה¹³ לא אוכל לשבח עד תם¹⁴
נדיבות, הקפדה על ערכים, שלמויות חכמה¹⁵
זמרת שמו של בודהה, וידוי על פעולות עבר¹⁶
וכן כל יתר מעשי חסד¹⁷ שבים ומתכנסים בישיבה זו¹⁸
בישיבתו של אדם ולו פעם אחת¹⁹
נכחדים אין קץ פגעי העבר²⁰, מחוזות כאב היו כאינם²¹
והארץ הטהורה אינה נותרת במרחק²²
כשאנשים מטים אוזן בהכרת תודה לתורה זו²³
ולו פעם אחת, מהללים ושמחים בה²⁴
הרי שאין קץ לברכה²⁵

אי לכך, הפנה [מבטך] פנימה²⁶
והיזכח ישירות בטבעך²⁷
כך תגלה כי טבעך הינו אין-טבע²⁸
פנוי מכל המשגה²⁹
שער אחזותן של סיבה ותוצאה יפתח³⁰
ודרך שאינה שתיים ואינה שלוש³¹ תפער לפניך
כשצורה היא צורה בלא צורה³²
ביציאתך ובחזרתך הנך בביתך³³
כשמחשבה היא מחשבה בלא מחשבה³⁴
גם שירה וריקוד הם קולות הדרך³⁵
ירח ארבע החוכמות מאיר ברקיע ההתבוננות³⁶
נטול כל מכשלות³⁷
ברגע שכזה מה נותר לחפש?³⁸
כשהדממה נוכחת מולך³⁹
המקום הזה הוא עצמו ארץ הלוטוס⁴⁰
הגוף הזה הוא עצמו בודהה⁴¹

- ¹ "במקור" הינו תרגום של המונח של 本来. ניתן גם "בסיסי". "יצורים" הינם 衆生 (סנסקריט: *sattva*).
- ² "בנפרד ממים לא יתכן קרח" 水を離れて氷なく "בנפרד ממים אין קרח". הפועל 離れる פירושו להפריד, לחצוץ, להימנע ואף להשתחרר.
- ³ "בנפרד מהיצורים לא יתכן בודהה" 衆生の外に仏なし. ישנם פירושים רבים לסימנית 外 המתורגמת כאן כ"נפרד". ניתן גם: מחוץ [...], מבעד [...].
- ⁴ "אינם יודעים" הינו תרגום לפועל בצורת השלילה 知らずして.
- ⁵ "חיפוש לשווא" הינו תרגום למונח 求むるはかなさ. הקואין כתב את המילה 是かなさ בתצורתה הפונטית, אך הסימניות המזוהות עם המונח הינן 果敢なさと 儂さ. דבר-מה חסר תוחלת, ארעי ואף "ריק".
- ⁶ דימוי שכיח במהאיאנה, לתעתוע בו שרוי האדם. נכרת השפעה של זרם המדהימקה אשר טענה כי גבולה של סמסרה הינו גבולה של נרוונה. אם נירוואנה וסמסרה תלויות הדדית זו בזו, ולמעשה מקיימות האחת את השנייה, כיצד ניתן לחוות נירוונה בלא סמסרה? וכיצד ניתן להיחלץ מסמסרה בלא שנירוונה נוכחת מתחילה? ערעור הטרימינולוגיה הסוטורילוגית, כפי שעולה בכתבי מדהימקה (ולאחר מכן בצ'אן ובזן), הביא לתפוצתם של דימויים שכאלה.
- ⁷ "שליט רם מעלה" הינו 長者. זהו שליט רב כוח.
- ⁸ "מאבדים דרכם" 迷う. ללכת לאיבוד. להיות תחת כוחה של אשליה (סנסקריט: *māyā*).
- ⁹ "סיבות והשפעות" 因縁. הסימנית 縁 ניתנת לתרגום גם כ"תנאים" (סנסקריט: *pratyaya*). "ששת העולמות" הינם ששת עולמות הלידה/ההתהוות 六趣 לפי מסורת המהאיאנה (ובהם עולם האדם).
- ¹⁰ "מקיימות את נתיב החשוך של השרוי בתעתוע" 己が愚痴の闇路なり. מילולית: "העצמי השרוי בתעתוע". המונח 愚痴 הינו חייוני על אדם השרוי בבלבול, השתטות, חוסר הבנה ותעתוע. "נתיב החשכה" 闇路, בערות.
- ¹¹ "פוסע כך, בחשכה אל תוך חשכה" 闇路に闇路を踏そえて.
- ¹² "מתי יחלץ מלידה ומוות?" いつか生死を離るべき. המונח "לידה ומוות" (אפשר גם: לידה-מוות) 生死 הינו תרגום של המונח *samsāra*. מעגל ההתהוות והכיליון. עולם התופעות עצמו.
- ¹³ "תרגול הישיבה הנהוג במהאיאנה" 摩訶衍の禪定. המונח 摩訶衍 הינו שקול למונח 大乘, קרי: "הרכב הגדול". "תרגול הישיבה" הינו תרגום המונח 禪定 שפירושו המילולי הינו תרגול ג'האנה (פאלי) או דיהאנה (סנסקריט). המונח 禪定 נפוץ בקרב זרמי הצ'אן וזוהה כתרגול הישיבה הזקופה. תוכנה של ישיבה זו נותר עניין שבמחלוקת. אציין כי 禪定 נחשב כמונח שקול למונח 坐禪, קרי: ישיבת זן. על השאלה מה פשר המילה "זן"? ניתן להשיב בצייטוט מתוך רשומותיו של המורה ג'ושי: "עץ הברוש אשר בחצר". כמוכן, גם על כך ישנם יסודות ודעות מכאן ומכאן.
- ¹⁴ "לא אוכל לשבח עד תם" 称歎するに余りあり.
- ¹⁵ אלו הן תרגולות הבודהיסטווה, או "שלמויות" דרך הבודהיסטווה 布施や持戒の諸波羅蜜.
- ¹⁶ תרגולים נפוצים בזרמי הארץ הטהורה וכן בזרמי הצ'אן והזן 念仏懺悔修行等.
- ¹⁷ "מעשי חסד" הינו תרגום למונח 諸善行. ניתן גם: "מעשים מועילים" ו"מעשים מיטיבים" (סנסקריט: *kuśala-carya*).
- ¹⁸ "שבים ומתכנסים ב [...]" 中に帰する.
- ¹⁹ "בישיבתו של אדם ולו פעם אחת" 一座の功をなす人も. המונח 一座 מילולית: "בישיבה אחת".
- ²⁰ "נכחדים [...] פגעי עבר" 積し無量の罪ほろぶ. "אין קץ" 無量 (לא ניתן לשקלול או חישוב). "פגעי עבר" הינם 罪.
- ²¹ "מחזות כאב" 悪趣. המונח "היו כאינם" הינו תרגום לסימנית השלילה ありぬべき.
- ²² "הארץ הטהורה" 浄土. ארצו של בודהה-אמידה השוכנת ברקיע המערב (סנסקריט: *sukhāvātī*).
- ²³ המילה "תורה" הינה תרגום לפי הקשר לסימנית 法 (סנסקריט: *dharam*) אשר פירושה רבים: לימוד, דרך, מציאות, חוק, אמצעי, צו, שיטה וכו'. לאור ההקשר בו משתמש בה הקואין, בחרתי בתרגום "תורה" – כלומר תורתו של הבודהה.
- ²⁴ "מהללים ושמחים בה" 讚歎隨喜する.
- ²⁵ "ברכה" הינה תרגום למונח 福 שניתן לתרגם גם כ"גמול טוב", "מזל" וכו'. "אין קץ" הינו תרגום לביטוי 限りなし.
- ²⁶ "להפנות [מבט] פנימה" 自ら回向して.
- ²⁷ "להיווכח ישירות" 証すれば. כאן מופיע בהטיית תנאי או זמן, אם כי מצאתי לנכון לתרגם בלשון פעיל-הווה. חשוב לציין כי את הסימנית 証 ניתן לתרגם כ"התעוררות", אך גם כ"הגשמה" ו"אימות". המילה "היווכחות" קולעת לטעמי לקשת סמנטית זו. המילה "טבע" הינה תרגום למונח 自性 (סנסקריט: *svabhāva*). ניתן גם: טבע עצמי, מהות, עצמיות.
- ²⁸ "אין טבע" 無性 (סנסקריט: *asvabhāva*). טבעה של כל תופעה הינו השתנות ותלות בכל יתר התופעות.
- ²⁹ "עודף המשגה" 戲論 (סנסקריט: *prapañca*). תרגום נוסף: "השתלחות מושגית", "השתלחות מושגית".
- ³⁰ "אחדות סיבה ותוצאה" 因果一如.
- ³¹ "דרך שאינה שתיים ואינה שלוש" 無二無三の道. הכוונה היא לדרך שאינה דואליסטית, אך גם לדרך "הרכב האחד".
- ³² "כשצורה היא צורה בלא צורה" 無相の相を相として. הסימנית 相 הינה "צורה" אך גם "סימן", "מאפיין" ו"היבט".
- ³³ "ביציאתך [...] בביתך" 往くも帰るも余所ならず.
- ³⁴ "כשמחשבה היא מחשבה בלא מחשבה" 無念の念を念として.
- ³⁵ "גם שירה וריקוד [...] קולות הדרך" うたうも舞うも法の声.
- ³⁶ "התבוננות" הינה תרגום למונח 三昧 (סנסקריט: *samādhi*). ניתן גם: ריכוז, השקטה. "ארבע החכמות" 四智 הינו מונח מרכזי למסורת היוגצ'רה (סנסקריט: *catvāri jñānāni*). ארבע איכויות התודעה שמאפיינות את מצב הערות: חכמת המראה

השלמה והגדולה (大圓鏡智), חכמת שוויון ותואם טבע [התופעות] (平等性智), חכמת ההתבוננות המעודנת (妙觀察智),
חכמת הפעולה המתמדת (成所作智).
37 "נטול כל מכשלות" 無礙 (סנסקריט: *apratigha*).
38 "ברגע כזה, מה נותר לחפש?" この時何をか求むべき. ניתן גם: "מה יש עוד לחפש?".
39 "דממה" הינה 寂滅. "נוכחת מולך" 現前する.
40 "המקום הזה הוא עצמו ארץ הלוטוס" 当所即ち蓮華国. ישנם שני פירושים אפשריים למונח: ארצו של הבודהה-
אמיטהבה (הארץ הטהורה אשר במערב), וכן העולם שנוצר עקב נדריו של הבודהה-וירוצ'נה, (סוטרת "זר הפרחים").
41 "גוף זה הוא עצמו בודהה" この身即ち佛なり. קריאה יפנית למונח החשוב 即身是佛 המזוהה עם זרם הטנטרה ביפן.